

v Týništi na stavbě vodovodu zaměstnaný, ze zločinu otcovraždy. Žaloba jej viní, že v noci z 30. září na 1. říjen zavraždil dlouhým kuchyňským nožem svého starého otce, dále že lehce ublížil na těle trafikantu Kubcovi z Bohoště, uhodiv jej do hlavy, když měl s ním nedorozumění stran svého dluhu a konečně pro přestupek zbrojního patentu, protože střílel z pistole, nemaje zbrojního pasu.

Před soudci z lidu stojí mladý hoch kaštanových vlasů, koketně sčesaných přes hlavu do mikáda, oči jeho tékavě bloudí po lavicích porotců.

Obžalovaný s pláčem dozrává svůj hrozný čin. Byl prý bez peněz, dluhy měl, věřitelé naň naléhali, rozejel se tedy domů k otci, kam přišel asi v 11 hod. v noci. Otec mu otevřel, ale žádost jeho o půjčku odmítl. To jej rozčílilo, že vzal nůž, který ležel kdesi na lavici, a bodal do peřiny, pod níž otec zatím byl ulehl. Bodnul asi čtyřikrát, otec ani nezastenal. Prohledal pak skříň, hledaje peníze, i otcovy šaty, visící na zdi, ale peněz nenašel. Pak si prý teprve uvědomil, co učinil, a utekl přes pole pryč, zahodiv po cestě nůž, který měl stále ještě v rukou. Z Týniště pak poslal na adresu otcovu lístek, v němž jej žádal o obstarání domovského listu, aby odvrátil od sebe podezření z vraždy. Přes to však četnictvo šlo správně po stopě a četn. strážmistr Dušánek obžalovaného záhy zatkl. Ten se mu po chvíli s pláčem přiznal.

Sestra obžalovaného Anna Vaisarová líčí svého otce jako lakomce, který se o děti

bré rodiny, držen byl ve vyšetřování pro podvod. Ten stále plakal, a když se jej ptali, proč pláče, říkal, že pláče náde mnou, že za upřímnou lásku jsem se dostala až do kriminálu...

Také dvě cikánky k nám přibýly, jedna z nich sedmnáctiletá s jednorocním dítětem. Těm se zejména stýskalo po kouření.

V pátek 13. listopadu ve 3 hodiny odpo. měl Ruda pohřeb. — To byl pro mne hrozný den. Myslíla jsem, že aspoň uvidím, jak odvázejí jej na poslední smutné cestě. — Ovšem, to mně nebylo dovoleno. Byla jsem uzamčena v cele, odkud jsem nikam neviděla, a když přiblížila se třetí hodina, slyšela jsem jen smutný zpěv pohřebních písní a hrčení kočárů. — Mé srdce bylo tak sevřeno, že jsem vůbec nemohla ani plakat. — Den byl pochmurný, cesta blátivá. Vezli jej do Kšela, na evangelický hřbitov. Jak mně vyprávěla později pí. dozorcová, všichni lidé, přátelé i jeho matka, když se pohřební průvod ubíral kolem soudní budovy, obrátili zraky k vězení, domnívajíce se, že mne v některém okně spatří. — Ba i mnozí lidé, kteří viděli pí. dozorcovou v okně, volali: to je ona!

Během svého uvěznění byla jsem ovšem několikrát volána nahoru k sepsání protokolu, až konečně se přiblížil den 23. listopadu, den mého převozu k zemskému trestnímu soudu v Praze na Karlově nám. Každý den lidé stáli u soudu, očekávající, kdy mě povedou. Ale nikdo nic určitého nevěděl. — Dne 23. listopadu ráno v 7 hod. dozorce mně ohlá-

nestaral. Matka prý pro jeho povahu spáchala sebevraždu.

Soudní lékaři se vyslovili, že Vaisar je dědičně zatížen, ne však v takovém stupni, aby čin spáchal ve střídavém pomínutí smyslu.

Soudní dvůr přednesl otázku na zločin vraždy úkladné. Obhájce ex offio dr. Procházka navrhl ještě otázku na zločin zabiti a dodatkovou, týkající se duševního stavu žalovaného ve chvíli činu. Soudní dvůr zamítl po dlouhé úradě dodatkovou otázku o duševním stavu, avšak přijal ještě otázku na zločin zabiti.

Porota přisvědčila na otázku na zločin vraždy úkladné 11 hlasy a všemi hlasy kladně odpověděla na otázku, že čin spáchán byl z pohnutek nízkých a nečestných.

Po tomto výroku poroty vynesl soudní dvůr rozsudek, kterým byl Josef Vaisar odsouzen k trestu smrti.

Odsouzený, jenž za líčení plakal, přijal rozsudek s odevzdaným klidem.

*

Tragedie lásky na faře.

Na faře v Pouchově u Hradce Králové sloužila po několik let 18letá Matylda Zimpřichová, hezounká blondýnka. Což divu, že mladý hoch, 26letý zámečník Josef Kalhous ze sousedství fary, který denně chodíval kolem rozsáhlého farského dvora, se do ní zamiloval. Sliboval, že si ji vezme. Miloval ji bláznivě a bezměrně žárlil. Nesměla promluvit ani se ženskou, natož s mužským! Den ze

sil, abych byla připravena, že nadešel den mého odjezdu. — O půl desáté dopol. otevřely se dveře mojí cely a bylo mi sděleno, že auto, jež obstaral můj otec a jež mělo mne zavézt do Prahy, stojí už před věznicí. Dala jsem svým „kolegyním“ sbohem, proběhla chodbou, kde pan redaktor Miškovský mně stiskl ruku, a ihned skočila do auta. Než se zvědaví lidé na náměstí vzpomatovali, auto mne již unášelo ku Praze... Každý člověk má své přátele i nepřátele, a tak i moji nepřátelé se těšili, jak mně, vražednici, povedou četníci na nádraží a jak oni se budou pást na mém neštěstí. — Ale byli oklamáni — ani mě neviděli. — V autu seděli dva četníci a majitel auta p. Zlatohlávek.

V 11 hodin dopoledne zastavilo auto před pražským justičním palácem. Když jsme vystupovali, stálo kolem plno zvědavců. — Po dlouhém hledání v temných chodbách našli jsme konečně přijímací kancelář. Tam seděli tři úředníci, kterým p. vrch. strážmistr odevzdal protokoly. Četníci pak, davši mně sbohem, odešli. — V kanceláři úředník se mnou zavedl popis osoby a předal mne pak dozorcovi, který mě po klikatých chodbách a schodech odváděl do II. posch. do zvláštního oddělení, kde jsou jen cely. — U malého stolu u okna, které vede do úzké Lazarské uličky, stála stará, vysoká dozorkyně, která mě přijímala a měřila si mne ostrým pohledem. Po podepsání přijímacího lístku dozorce odešel a dozorkyně odváděla mne do skladiště, kde musila jsem se celá svléknout a po prohlídce a odevzdání všech věcí — klobouku, tužky, zrcát-

dne spolu hovořovali — jejich lásku dělil jen farní plot. Jak se jim oběma stýskalo, když Josef v říjnu onemocněl a musil do nemocnice. Matylda použila první prázdně a navštívila ho v nemocnici. Když však se vrátila domů, na faru, čekalo ji tam hořké zklamání. Hospodyně jí vyprávěla, že na faru přišel jakýsi člověk z Třebechovic a Matyldu hledal. Přišel prý Matyldě zarazit ohlášky. Kalhous má s jeho dcerou Otílií dítě. Právě se narodilo. Matyldiny tvářičky zbledly. Ohlášky sice ještě neměla, ale doufala, že se s Josefem vezmou. Nyní bylo vše ztroskotáno — všemu konec. Avšak přece zbyl v srdci Tyldině kousek pochyby i rozjela se hned druhého dne přesvědčit se o pravdivosti zprávy. Přišla právě, když nesli jeho dítě — s jinou! — ke křtu. Vrátil se domů, vzala Tylda péro a psala svému milému do nemocnice o falešném milování, o žalu, který jí způsobil a o jeho povinnosti vzít si Otítku. Ona dále s ním mluvit nebude.

Jakmile Josef přečetl dopis, opustil — dosud nevyhlášen úplně — nemocnici a koupil si revolver. Ve středu 21. října byl sychravý pošmourný večer. Mlhavou tmou se černala hřbitovní zeď a za ní na hrobech se chvělo několik krvavých světel. Tylda k šesté hodině vyšla na dvůr a zpívala si. Za zdi zazněl známý hlas: „Slečna Tylda je dnes veselá!“ Odvětila: „Nemám s vámi co mluvit!“ Odmítnutý milenec po třikráte ji volal: „Pojď sem!“ Vběhla do fary a slyšela ještě: „To ti přijde draho! Ty mně z rukou tak lehce nevyvázneš!“ O půl hodiny později šla podojit

ka, náušnic, prstýnků atd. — mě odvedla do cely č. 93 na velkou chodbu v téměř poschodí. Mnoho cel bylo též v I. poschodí. — Viděla jsem, jak ženy v šedých, dlouhých šatech, v bílých šátkách na hlavách, bílých punčochách a komisních botech chodily od jedné cely k druhé a na liskách v plechových šálkách roznášely obědy. Ovšem, tenkrát hleděla jsem udiveně, nevědouc, co je to za ženy. — Byly to ženy, které si již odpykávaly tresty; každá trestanka je přidělena k jiné práci, na př. k šití číslo cely 102, kde opravuje se komisní prádlo pro ženy i muže (dostávají plat, týdně 3 Kč), dále cela, kde se přebírá hrách (čís. cely 91) za denní plat 25 hal. atd. Ženy, které jsou na chodbách, jmenují se „konkařky“; nosí uhlí v putnách ze sklepa, zatápí, každý den vytírají chodby, chodí do kuchyně pro jídlo, roznášejí jej a pak šálky umývají ve zvláštní místnosti, zvané „šálkárna“. Tyto ženy mají platu týdně 6 Kč a za polovinu si smějí koupit něco k přilepšení, pouze ale v sobotu. — Chodby, neboli „konky“, jsou dvě: velká chodba a malá. Já, jak jsem již podotkla, byla jsem uvedena na chodbu velkou do cely č. 93. — Než vstoupila jsem do cely, prošla jsem dvojími dveřmi, z nichž první byly železné a druhé skleněné. Mezi těmito dveřmi byla nádoba na fekalie (zvaná „kýbl“).

V malé světničce u stolu seděly 3 vyšetřovanky a přebíraly hrách. To jsou ženy, které nebyly ještě souzeny, nesmějí vůbec chodit bez dozoru nikam a mají na sobě svůj šat. Já jsem byla takovou vyšetřovankou téměř 4 měsíce.

kozy. Bála se, proto zavřela dveře chlěva na závoru. Sotva ji zastrčila, slyší prudký skok a ránu na dveře. Napadlo jí, že je to Josef. Přiskočila, aby přidržela závoru, leč Kalhous opřel se o jednu vrátní a prostrčiv mezerou ve dveřích ruku, střílel po Matyldě z revolveru. Ucítla bolest v břiše. V zápětí Kalhous dveře vyrazil, skočil, uchopil dívčinu za krk, přirazil ji ke zdi a střílel po druhé, leč netrefil ji. Ve chvíli, kdy padla rána, Tylda klesla k zemi a střela ji minula. Odmítnutý milenec klekl na ležící děvče a namířil mu na hlavu. Tylda křičíc, chránila si hlavu rukou. Třeskla rána a mezi prsty děvčete vyřinula se krev... Kalhous mysle, že Tyldu zabil, prchl do polí. bloudil nocí, revolver zahodil do potoka, k ránu však se vrátil domů a usnul. Ráno byl četníkem zatčen.

Děvče bylo pouze v bezvědomí. V nemocnici se ukázalo, že první střela zasáhla ji jen povrchně na břiše, způsobíc krevní podlitinu. Také zranění na temeni hlavy bylo lehké, poněvadž průbojnost střely byla zeslabena rukou, kterou Matylda si hlavu chránila. Kule pronikla zápěstím. Kdyby byla nenastavila ruky, projektil byl by pronikl do dutiny lebky.

Střely neusmrtily milenkou, ale zabily lásku. Pro zločin nedokonané vraždy žalovaný mladík ani pohledem nezavadil o svědkyni, Matyldu; a její modré oči se smutným výrazem bloudily po soudní síni, vyhýbajíce se tmavovlasé hlavě Josefově.

Žalovaný popřel úmysl vražedný. Chtěl ji pouze postrašit za to, že ho zklamala. Slibo-

Rozhlížela jsem se kolem; jedna z vyšetřovaneček ukázala mi, kde mám svoji poličku, abych si na ni pověsila šatstvo. — Poněvadž jsem jako nový „přírůstek“ nebyla ještě hlášena „do štanu“ v kuchyni, oběd jsem toho dne nedostala. Pouze bochníček chleba, asi 30 dkg těžký, který jsem si dala do své poličky, a na ni jsem si pověsila šaty. Polička visí na zdi a je rozdělena na dvě přihrádky; pod každou přihrádkou jsou dva kořky na šatstvo. Jedna polička náleží vždy dvěma osobám, takže každá má jedno oddělení a 2 kořky.

Po svléknutí sedla jsem si na „štokrdle“, a myslila jsem si, že je nemožno, abych v takovém vězení vydržela týden. Bylo mně velmi teskně, když viděla jsem, jak jsem odloučena od celého světa. Okénko bylo malé, zamřížované, a na zámek. Bylo ovšem odemknuté, ale v případě, když vyšetřovaneček okénkem vyhlíží ven, okénko se uzamkne. Okno má sloužit pouze k větrání, nikoli k vyhlížení. Každá cela má nade dveřmi svoje číslo a číslování je provedeno i ze dvora na zdi pod okny. Nad sebou jsou troje cely: v přízemí, v I. poschodí a v druhém.

Vyhledka z oken není valná — je viděti jen na dva dvory — první dvůr, na který jsme chodily každý den dopoledne od půl desáté do půl jedenácté na vzeduch, dále vyhlídka na kuchyň, kde muži-trestanci pro nás vařili, a na druhý dvůr popravni (kde byl oběšen Kolínský). Šibenice tam sice nestojí, ale vlevo v koutě je vydlážděný čtverec, kde se

vala mu přece věčnou lásku! On sám prý Matyldu miloval láskou ideální jako světici, Otilka — to byl jen poměr...

Soudní dvůr dal porotcům otázku hlavní na zločin nedokonané vraždy prosté, otázku eventuální na zločin těžkého ublížení na těle, dále otázku na přestupek zbrojního patentu a otázku dodatkovou po pohnutkách činu. Porotcové odpověděli na otázku na pokus vraždy devíti hlasy kladně a všemi hlasy vyslovili, že čin nespáchal z pohnutek nízkých a nečestných.

Soud odsoudil Kalhouse do žaláře na půltřetího roku. Kalhous rozsudek přijal klidně, ale z modrých očí Tyldiných vytryskly slzy. Srdce přece promluvílo.

★

Po třinácti letech souzené žhářství.

Mezi Černilovem a Čibuzí je vklíněna malá vesnička Ujezd. Letní noc 16. června 1913 zahalovala svým teplým klidem tichou vesničku, když najednou vyšehl zlověstný oheň ze stodoly V. Vacha. V malé chvíli dravý živel zachvátil dřevěnou stodůlku a v ní se nacházející hospodářské náčiní: mlátičku, mlýnky, řezačku, zásoby slámy a sena. Díky hájení sousedů nedošlo k rozšíření ohně také na jiné objekty. Škoda, kterou tenkrát Vach utrpěl, činila 2000 K předválečné měny. Pojišťovna uhradila 800 Kč na stodolu.

Ještě neutichly řeči o jednom ohni, když měsíc na to, dne 22. července 1913, krvavá záře nad tichou vesničkou hlásala zhoubné dílo. Hořela stodola rolníka J. Slánského. I ta sho-

řibenice postaví, když se má poprava vykonat.

Ještě je dvůr třetí, na který bylo vidět pouze z chodby, a na ten chodili na procházku trestanci z malé chodby a z přízemku. Jest tam ještě více dvorů, ale ty jsme již neviděli. Rozlohou jest celý soud ohromný, že se to ani zvenku nezdá. Směrem do Vodičkovy ulice je vězeňská nemocnice, směrem na Karlovo nám. vězeňská věž, opatřená hodinami. Hodiny jsou opakovací a říkají jim „umrlčí“. Když je 12 hodin, odbijí nejdřív čtvrti, pak 12, a pak ještě jednou 12, ale docela jiným, hlubokým dunivým hlasem, takže než odbijí, trvá to téměř čtvrt hodiny. Tomuto druhému, hlubokému hlasu hodin se říká „umrlčí“.

Moje nová cela byla o něco větší, než v Čes. Brodě. Vyšetřovanky v ní se nacházející si mne zvědavě prohlížely, ale když zvěděly mé jméno, věděly již, proč jsem tam. Podle jména mě již znaly i dozorkyně. V místnosti bylo nalevo jedno umyvadlo, kamenný 5litrový džbán, do kterého přinášely trestanky třikrát denně pitnou vodu: ráno, v poledne a odpoledne. Napravo byla lože, ale ne jako v českobrodské věznici, nýbrž tři železné postele, a to dvě na sebe složené, kdežto na třetí bylo na sobě položeno pět slamníků. Je-li cela plně obsazena pěti ženami, musí dvě z nich spát na zemi. Slamníky byly přikryty prostěradly a na nich složeny pokrývky podle předpisu. (Dokončení.)

řela do základu, také zde hospodářské náčiní, zásoby sena a slámy podlehly ohni. Škoda zde činila 4000 Kč, pojišťovna uhradila 1616 Kč.

Dlouho se o obou ohních mluvilo, hádáno sem, tam, avšak pachatel vypátrán nebyl. Postižení postavili si nové stodůlky, leta plynula, převalil se obrovský požár světový — válka skončena a po ní navrátil se také Fr. Havlas, tesař s Újezda. Jednou, když dosyta se napil, začal mluvit podivné věci, z opilství se také pochlubil, jaký on je chlapík, že poslal do Hořic obě stodoly a dodnes že to nikdo nevy-pátral.

Smáli se mu tehdy postižení, mo, dnes bychom tak lacině nepostavili jako tenkrát, zapomněli už na ztráty, které tenkrát měli. Však řeči neutuchaly, až v únoru 1926 donesly se k sluchu četnictva, které počalo pátrat a podrobilo Havlasa křížovému výslechu, v němž H. doznal, že založil u Vacha oheň tím, že sárkou zapálil okraj střechy, když šel osudné noci zpit kořalkou z hospody. Po činu šel domů, a když se prospal z opice a slyšel o ohni, tu teprve v myslí se mu vybavovaly nejasné myšlenky, že on to byl, který zapálil. I k druhému ohni se přiznal — prý si vylezl na vrbu za stodolou, několikrát spadl dolů, až přece jen se na ni vydrápal a zapálil — zase utekl — Několikrát z opice upadl, jak utíkal. Však přece jen se dostal domů — takže podezření naň nepadlo. Mohl prý zešilet, když vystřízlivěl.

Na základě tohoto doznání byl 4. února 1926 zatčen a dopraven ke krajskému soudu v Hradci Králové.

Nyní stál před porotním soudem, jemuž předsedal v. r. z. s. Mojžíš, aby se zodpovídal ze zločinu žhářství. U poroty původní doznání změnil, čin popřel: „Možná, že se mi to jen zdálo. Nejsem si jist, jestli jsem oheň založil. Byl jsem tehdy tolik opilý, moc jsem pil, otec mě k pití nutil, smál se mně, že málo piju rum a kořalku, bylo mně tehdy 20 let, neměl jsem rozum. Zlost na poškozené jsem neměl.“

Po výslechu svědků A. Váchové, Slánského a Huška, čteny spisy a pak dal soud porotcům otázky, znějící na zločin žhářství zapálením stodoly Váchovy a Slánského, na výši škody a nízké pohnutky.

Porotci po úradě 6 proti 6 hlasům osvobodili Havlasa ze zločinu zapálení stodoly Vacha a 11 proti 1 ze zločinu zapálení stodoly Slánského, v důsledcích čehož byl obžalovaný osvobozen.

Byl jistě dostatečně poučen, že chlubit se o takovém hrdinství se mu mohla šeredně vyplácet.

★

A ještě žhářství.

Jdeme-li z Rychnova k Solnici, přijdeme na vesničku Lipovku. Po levé straně stávala známá hospoda „Šmídův hostinec“, před níž stará lípa rozkládala své široké větve. Hostinským tam jest Stanislav Jelínek, který také má šedesátikorcové hospodářství. Jelínek zaměstnával 55letého čeledína Václava Mergance. Dne 8. prosince m. r. čeledín od hospodáře odešel, dostav vyplacenou mzdu 385 Kč. Od té doby potuloval se po okolí a několik